

Editoriaal

De Europese audithervorming. Bijkomende waarborgen voor de onafhankelijkheid van de commissaris : verplichte rotatie, verboden niet-auditdiensten en *one-to-one* regel

Sarah De Geyter

Op 16 april 2014 hebben het Europees Parlement en de Raad een nieuwe auditrichtlijn⁽¹⁾ en auditverordening⁽²⁾ aangenomen. De aangekondigde veranderingen - waarvan het merendeel van toepassing zal zijn op 17 juni 2016 - zullen ingrijpend zijn⁽³⁾. Het gaat onder meer om een verplichte auditkantoorrotatie, bijkomende beperkingen aan de mogelijkheid om niet-auditdiensten te verstrekken, wijzigingen inzake de toepasselijke controlestandaarden, de uitbreiding van de controleverklaring, coördinatie en samenwerking op Europees niveau betreffende het publieke toezicht op de externe audit en nieuwe regels inzake de samenstelling en de bevoegdheden van het auditcomité.

De meest ingrijpende maatregel is wellicht de *verplichte externe rotatie* van de auditor of het auditkantoor. Deze wordt opgelegd door de auditverordening, die rechtstreeks toepasselijk is in de 28 EU-lidstaten en zich richt tot organisaties van openbaar belang (OOB's), dit zijn de genoteerde vennootschappen, kredietinstellingen en verzekeringsondernemingen. Als gevolg van de verplichte externe rotatie kan de controle van de financiële verslaggeving niet meer worden uitgevoerd door hetzelfde auditkantoor of leden van hetzelfde netwerk binnen de EU na het verstrijken van de maximumduur van het auditmandaat en dit voor een periode van vier jaar.

De auditverordening bepaalt dat de minimumduur van het auditmandaat 1 jaar bedraagt, dat hernieuwbaar is, en de maximumduur 10 jaar. Er zijn echter tal van afwijkingen mogelijk. De lidstaten kunnen een langere minimumduur voorzien of een kortere maximumduur. De maximumduur kan worden verlengd tot 20 jaar in geval van een openbare aanbesteding en tot 24 jaar in geval er een college van auditors (*joint audit*) wordt aangesteld. Na het verstrijken van de maximumduur kan de OOB nog op uitzonderlijke basis een verzoek indienen bij de toezichthoudende overheid om het mandaat te verlengen voor ten hoogste 2 jaar. Daarnaast bevat de auditverordening bovendien een ruime overgangsregeling die moet vermijden dat OOB's onmiddellijk tot een auditkantoorrotatie moeten overgaan in 2016. Indien de auditor of het auditkantoor op 17 juni 2016 reeds gedurende een aaneengesloten periode van 20 of meer jaar wettelijke controlediensten heeft geleverd, kan de verplichte externe rotatie worden uitgesteld tot 2020; indien dit het geval was voor een aaneengesloten periode van 11 tot 20 jaar, dan is een uitstel mogelijk tot 2023. Het idee achter de verplichte externe rotatie is dat de auditor na verloop van tijd te zeer betrokken zou raken bij de gecontroleerde vennootschap en minder waarborgen zou bieden op het vlak van onafhankelijkheid en auditkwaliteit⁽⁴⁾. Voorstanders van de verplichte auditrotatie wijzen erop

1. Richtlijn 2014/56/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 tot wijziging van Richtlijn 2006/43/EG betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen, *Pb.L.* 27 mei 2014, afl. 158, 196 (hierna "de auditrichtlijn").
2. Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende de specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang en tot intrekking van Besluit 2005/909/EG van de Commissie, *Pb.L.* 27 mei 2014, afl. 158, 77 (hierna "de auditverordening").
3. Voor een bespreking zie onder meer het speciale nummer gewijd aan de Europese audithervorming, *TAA* 2014, nr. 45, 1-68 en J. BRANSON, "Europese audithervorming focust op de onafhankelijkheid auditkantoor", *Balans* 2014, nr. 723, 1-6.
4. Zie Europese Commissie, *Groenboek. Beleid inzake controle van financiële overzichten : lessen uit de crisis*, 31 oktober 2010, COM(2010) 561, 12.

dat zo wordt voorkomen dat een auditor economisch afhankelijk wordt van zijn klant. De concurrentie tussen auditoren als gevolg van de verplichte rotatie zou leiden tot een betere prijszetting en een meer kwaliteitsvolle dienstverlening. Tegenstanders wijzen steevast op de hoge opstartkosten van de audit en het verlies aan kennis over de onderneming. Het empirisch onderzoek dat al werd gevoerd naar het verband tussen auditkantoorrotatie en de onafhankelijkheid van de auditor en de auditkwaliteit is alleszins niet eenduidig en - voorlopig ? - werd nog niet vastgesteld dat de verplichte auditkantoorrotatie een significante invloed heeft op de auditkwaliteit⁽⁵⁾.

De reeds langer bestaande verplichte *interne rotatie van de auditpartner* zou volgens empirisch onderzoek wel een positieve invloed hebben op de kwaliteit van de audit. De auditrichtlijn van 2006⁽⁶⁾ verplichtte de externe auditor van een OOB er al toe om de vennoten die bij de uitvoering van de wettelijke controle met een essentiële taak waren belast, te vervangen binnen de 7 jaar na hun opname in het team dat de controleopdracht uitvoert. Tevens werd een afkoelingsperiode voorzien van 2 jaar gedurende dewelke de vennoot of de vennoten niet terug mogen deelnemen aan de wettelijke controle van de gecontroleerde entiteit. De auditverordening behoudt de principiële termijn van 7 jaar, met de mogelijkheid voor de lidstaten om een kortere termijn op te leggen. De afkoelingsperiode wordt verlengd tot 3 jaar⁽⁷⁾.

De *verboden niet-auditdiensten* die onverenigbaar zijn met de onafhankelijkheid van de commissaris worden nu limitatief opgesomd in artikel 183ter KB/W.Venn. Daarnaast bevat artikel 133, § 5 W.Venn. een algemene beperking voor de uitvoering van niet-auditdiensten in de vorm van een *one-to-one* regel, die inhoudt dat het totale bedrag van de vergoeding voor nevendiensten niet hoger mag zijn dan het totale bedrag van de normale bezoldiging die de commissaris voor zijn mandaat ontvangt. Deze beperkingen gelden zowel voor OOB's als voor niet-OOB's waar een commissaris werd benoemd. De auditverordening verstrengt de regels die van toepassing zijn op de OOB's. De lijst van verboden niet-auditdiensten

wordt uitgebreid met een aantal nieuwe prestaties, waaronder het verlenen van een aantal belastingdiensten, waarderingdiensten en juridische diensten⁽⁸⁾. De verordening gaat hiermee verder dan de internationaal erkende standaarden zoals de door de *International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA)* opgestelde *Code of Ethics*⁽⁹⁾. Ook hier zijn afwijkingen mogelijk : de lidstaten kunnen verboden niet-auditdiensten toch toelaten op voorwaarde dat zij, hetzij afzonderlijk, hetzij gezamenlijk, geen direct effect hebben op de gecontroleerde financiële overzichten of - indien zij toch een effect zouden hebben - dit effect niet van materieel belang zou zijn⁽¹⁰⁾.

De auditverordening maakt tevens de *one-to-one* regel strikter : de honoraria voor toegelaten niet-auditdiensten worden beperkt tot 70 % van de gemiddelde audithonoraria die worden betaald door de gecontroleerde entiteit over de laatste 3 jaar⁽¹¹⁾. Daarnaast wil de auditverordening vermijden dat de auditor of het auditkantoor te zeer economisch afhankelijk wordt van de gecontroleerde entiteit. Indien de honoraria die hij in elk van de 3 opeenvolgende boekjaren ontvangt voor audit- en niet-auditdiensten meer bedragen dan 15 % van zijn totale honoraria, dan moet dit worden gemeld aan het auditcomité van de betrokken OOB⁽¹²⁾. De lidstaten mogen strengere eisen vaststellen met betrekking tot beide voorgaande regels.

Dit zijn slechts enkele van de nieuwe regels die de komende jaren de controle op de financiële verslaggeving van OOB's grondig zullen wijzigen. Het valt af te wachten of de ermee beoogde doelstellingen, o.a. het verbeteren van de informatie die de wettelijke auditor of het auditkantoor verstrekt aan de gecontroleerde entiteit, de beleggers en de andere belanghebbenden, het verbeteren van de communicatie met de externe toezichthouders en het voorkomen van belangenconflicten⁽¹³⁾, zullen worden bereikt. Dat de Europese regelgever de lidstaten tal van afwijkingmogelijkheden biedt en op bepaalde punten strenger is dan de standaarden die internationaal worden toegepast, maakt de zaken er niet eenvoudiger op.

5. Zie hierover J. VANDER CRUYSSSEN, "Leidt auditkantoorrotatie tot betere auditkwaliteit ?", *TAA* 2014, nr. 45, 7-15.
6. Art. 42, tweede lid Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2006 betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen, tot wijziging van de Richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad en houdende intrekking van Richtlijn 84/352/EEG van de Raad, *Pb.L.* 9 juni 2006, afl. 157, (87) 104.
7. Art. 5.7 auditverordening.
8. Art. 5.1 auditverordening.
9. Zie www.ifac.org/ethics/iesba-code.
10. Art. 5.2 auditverordening.
11. Art. 4.2 auditverordening.
12. Art. 4.3, eerste lid auditverordening.
13. Auditverordening, overweging 34.